

حسین موسویان: مذاکره‌کنندگان از هر زمان دیگر به توافق نزدیک‌ترند

کد خبر: ۵۱۹۱۴

تاریخ: ۰۳ فروردین ۱۳۹۴ - ۱۷:۳۸

عضو ارشد پیشین هسته‌ای ایران، روند برداشته شدن تحریم‌ها، ظرفیت غنی‌سازی و دامنه بازرسی‌های آژانس را ۳ معضل بزرگ مذاکرات در سال ۹۳ می‌داند.

«ختم بحران هسته‌ای ایران، می‌تواند راه را برای همکاری‌های دو قدرت تاثیرگذار ایران و آمریکا را برای صلح و ثبات خاورمیانه باز کند و این مسیری است که می‌تواند آغاز اعتمادسازی و رفع خصومت دیرینه ایران و آمریکا باشد.» شاید این جمله، شاه‌بیت گفته‌های سید امیرحسین موسویان، عضو ارشد پیشین تیم مذاکره‌کننده ایران در دولت اصلاحات در گفت‌وگو با ایلنا باشد.

سفیر ایران در آلمان، رئیس کمیته سیاست خارجی و معاونت دبیر شورای عالی امنیت ملی در زمان دبیری حسن روحانی در این شورا تنها بخشی از سمت‌ها و مسئولیت‌های قبلی سید حسین موسویان است. این دیپلمات ارشد اسبق که از ابتدای پرونده هسته‌ای ایران، عضویت در تیم مذاکراتی را در کارنامه خویش داشته است، در گفت‌وگو پیش‌رو به تشریح مذاکرات هسته‌ای ایران و ۵+۱ در سال ۹۳ می‌پردازد.

موسویان معتقد است «در مجموع مذاکرات موفق بود زیرا: اولاً؛ طرفین کاملاً قانع شدند که طرف مقابل جدی است و قصد بازی با زمان ندارد، ثانياً؛ قدرتهای جهانی دو اصل اساسی مورد نظر ایران را پذیرفتند. اینکه ایران در خاک خود برای تامین نیاز داخلی‌اش غنی‌سازی داشته باشد و در نهایت هم همه تحریم‌ها برداشته شود.»

این عضو ارشد اسبق تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای، روند برداشته شدن تحریم‌ها، ظرفیت غنی‌سازی و دامنه بازرسی‌های آژانس را سه معضل بزرگ مذاکرات هسته‌ای در سال ۹۳ می‌داند که تا حصول توافق نهایی هم همین سه محور دشوارترین بخش مذاکرات خواهد بود.

وی در خصوص تیم مذاکره‌کننده کنونی کشورمان اعتقاد دارد آنها دیپلمات‌های کارکشته‌ای هستند و به نحو قابل قبولی هم کار مذاکرات را به پیش برده‌اند و از این بابت باید قدردان زحمات و تلاش‌هایشان باشیم. درباره دیپلمات‌های اعضای ۵+۱ هم می‌گوید؛ آنها کارکشته‌ترین دیپلمات‌های خود را به میدان آورده‌اند.

موسویان، نتانیاهو نخست وزیر اسرائیل را رییس مخالفان جهانی در مقابل ایران در مذاکرات هسته‌ای می‌داند که عربستان به عنوان رهبر برخی از کشورهای عربی، سمت نایب ریسی اسرائیل در مخالفت‌های جهانی را به عهده دارد. او تاکید دارد که در داخل آمریکا هم بخش عمده‌ای در واقع تحت تاثیر اسرائیل و کشورهای عربی ساز مخالفت می‌زنند. پژوهشگر کنونی دانشگاه پرینستون آمریکا در این گفت‌وگو، بیان می‌کند که مذاکره‌کنندگان از هر زمان دیگری به توافق نزدیک‌ترند و شانس توافق بسیار جدی و بالاست.

مشروح گفت‌وگوی تفصیلی ایلنا با سید حسین موسویان در پی می‌آید:

ارزیابیتان از مذاکرات هسته‌ای در سال ۹۳ چیست؟

در مجموع مذاکرات موفق بود زیرا:

اولاً؛ طرفین کاملاً قانع شدند که طرف مقابل جدی است و قصد بازی با زمان ندارد،

ثانیا؛ قدرت‌های جهانی دو اصل اساسی مورد نظر ایران را پذیرفتند؛ اینکه ایران در خاک خود برای تامین نیاز داخلی‌اش غنی‌سازی داشته باشد و در نهایت هم همه تحریم‌ها برداشته شود.

ثالثاً؛ مذاکرات رو به جلو بود و پیشرفت‌های چشمگیری داشت.

مذاکرات در طول سال ۹۳ با بالا و پائین‌های متعددی همراه بود. فکر می‌کنید چرا مذاکرات با این همه فراز و نشیب همراه بود؟

چون اساساً بحران هسته‌ای ایران یک بحران سیاسی است. فرض قدرت‌های جهانی بر این بود که برای حفظ تعادل قدرت در خاورمیانه، اسرائیل به سلاح اتمی مسلح باشد و «غنی‌سازی اورانیوم» هم میوه ممنوعه برای سایر کشورهای اسلامی باشد، تا میاداد کشور اسلامی پنانسیل شکستن انحصار بمب هسته‌ای اسرائیل در خاورمیانه را بدست آورد.

ایران این قانون نانوشته قدرت‌های جهانی را شکست. لذا بعد از کشف قدرت غنی‌سازی ایران، آمریکا، فرانسه و انگلیس اولویتشان برچیدن برنامه هسته‌ای ایران بود. علت جیغ و فریادهای تنائیهو و خشم کنگره آمریکا و پیچیدگی‌های مذاکرات ۱۲ سال گذشته هم همین است.

مذاکرات هسته‌ای در سال ۹۳ با دو بار تمدید توافق ژنو همراه بود. چه مسائلی موجب شد تا این مذاکرات به توافق جامع نهایی منجر نشود و در نهایت به تمدید بینجامد؟

روند برداشته شدن تحریم‌ها، ظرفیت غنی‌سازی و دامنه بازرسی‌های آژانس سه معضل بزرگ مذاکرات هسته‌ای در سال ۹۳ بود که تا حصول توافق نهایی هم همین سه محور دشوارترین بخش مذاکرات خواهد بود.

برخی منتقدان مذاکرات، تمدید را نشانه وجود عدم صداقت در طرف ۵+۱ دانسته و می‌گویند مذاکرات به نتیجه‌ای نمی‌رسد و تمدید معنایی جز شکست ندارد. نظر شما در این باره چیست؟

دو طرف مذاکره‌کننده قانع هستند که طرف دیگر هم جدی است و هم توافق را می‌خواهد اما طبیعی است که هر طرف سعی می‌کند هم کمتر امتیاز بدهد و هم بیشتر امتیاز بگیرد. اسم این تلاش متقابل را نمی‌توان عدم صداقت گذاشت. شاید عنوان «زرنگی دیپلماتیک» نام بهتری باشد که هر دو طرف هم از این خاصیت برخوردارند و لذا به سادگی نمی‌توانند سر دیگری کلاه بگذارند.

عملکرد تیم مذاکره‌کننده ایرانی در مذاکرات چگونه بوده است؟ کشورهای عضو ۵+۱ چگونه؟

عملکرد تیم ما در مجموع بسیار خوب بوده است. دیپلمات‌های کارکنسته جمهوری اسلامی دست‌اندرکار مذاکرات هستند و به نحو قابل قبولی هم کار مذاکرات را به پیش بردند و از این بابت باید قدردان زحمات و تلاش‌هایشان باشیم. اعضای ۵+۱ هم کارکنسته‌ترین دیپلمات‌های خود را به میدان آورده‌اند. آنها هم ضعف ندارند. دو طرف حریف حرفه‌ای هستند.

در یکسال گذشته، مخالفان مذاکرات هسته‌ای چه در تهران و چه در واشنگتن اقدامات بسیاری برای متوقف کردن روند و شکست آن انجام دادند. ارزیابان از این مخالفت‌ها چیست؟

بنیامین نتانیاهو نخست وزیر اسرائیل رییس مخالفان جهانی در مقابل ایران است. عربستان به عنوان رهبر برخی از کشورهای عربی، سمت نایب ریسی اسرائیل در مخالفت‌های جهانی را به عهده دارد. در داخل آمریکا هم بخش عمده‌ای در واقع تحت تاثیر اسرائیل و کشورهای عربی ساز مخالفت می‌زنند. اما در ایران منشاء بخش عمده‌ای از مخالفت‌ها، به خاطر دعوای جناح‌های سیاسی داخلی است، ضمن اینکه برخی هم دغدغه منافع ملی را دارند اما در هر حال مخالفین مذاکرات آلترناتیو بهتری ارائه نکرده‌اند.

یکی از مهم‌ترین اتفاقاتی که در طول مذاکرات رخ داد، سخنرانی نخست وزیر رژیم صهیونیستی در کنگره و نامه ۲۷ سناتور آمریکایی به رهبر ایران بود. دلیل این مسئله چه بود؟ فکر می‌کنید چقدر این کارشکنی‌ها در کند کردن روند مذاکرات و نرسیدن به توافق موثر بوده است؟

فشار مخالفان در واشنگتن فوق‌العاده است؛ هم مخالفان داخلی که اکثریت کنگره را در اختیار دارند، بسیار قدرتمند هستند و هم مداخله خارجی مثل کشورهای اسرائیل و عربستان و تعداد دیگری از متحدان آمریکا در منطقه که شدیداً دست‌اندرکار تخریب هستند. تا اینجا کار مقاومت دولت اوپاما خوب بوده اما به هر حال دو طرف مذاکره‌کننده برای اینکه بتوانند توافق انجام دهند، مجبورند پشت میز مذاکره امتیاز بیشتری طلب کنند و این بخشی از دشواری کار مذاکره‌کنندگان است.

یکی از اتفاقات مهم دیگر در روند مذاکرات، اضافه شدن علی اکبر صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی کشورمان و ارنست مونیز وزیر انرژی آمریکا در مذاکرات است. فکر می‌کنید که حضور این دو نفر چقدر در تسریع روند مذاکرات اثرگذار بوده است؟

بسیار ابتکار بجایی بود. بهتر بود از ابتدا همین کار انجام می‌شد. حضور آقای صالحی و همتای ایشان در پیشبرد بخش فنی مذاکرات بسیار موثر بوده است.

به نظر می‌رسد مهم‌ترین مسئله مورد اختلافی میان ایران و طرف مقابل، مسئله چگونگی رفع تحریم‌ها است. این اختلاف را چطور می‌بیند؟ نگاه‌های طرف مقابل برای حل این اختلاف چقدر به یکدیگر فاصله دارد؟

طرف ایرانی خواستار رفع کلیه تحریم‌ها بلافاصله بعد از توافق است و طرف مقابل هم رفع تدریجی تحریم‌ها در یک دوره ۱۰-۱۵ ساله را می‌خواهد، لذا فاصله زیاد است. قدرت‌های جهانی معتقدند زمانی کل تحریم‌ها باید برداشته شود که آژانس بین‌المللی انرژی اتمی کلیه رسیدگی‌هایش را به اتمام رسانده و اعلام کند هیچ شبهه‌ای در صلح‌آمیز بودن فعالیت‌های هسته‌ای ایران دیگر وجود ندارد و این خود به زمان طولانی نیاز دارد. ایران هم معتقد است که با امضاء توافق، کل تحریم‌ها باید برداشته شود.

چه سازوکاری برای رفع این اختلاف (تحریم) می‌تواند مورد توافق دو طرف قرار گیرد؟ به عبارتی، به نظر شما پروسه برداشته شدن تحریم‌ها باید چگونه باشد؟

گزارش‌های اخیر رسانه‌ها حاکی است که فرانسه در مسئله تحریم‌ها کارشکنی بیشتری می‌کند. بعد از اینکه اختلافات دولت اوپاما و اسراییل با سخنرانی نتانیاهو در کنگره آمریکا به اوج خود رسید و سپس هم نتانیاهو هم در انتخابات اسراییل پیروز شده، به نظر می‌رسد که دولت فرانسه اکنون نتانیاهو را در مذاکرات هسته‌ای نمایندگی می‌کند. اما به نظرم با امضاء توافق کلیه تحریم‌های مرتبط با هسته‌ای باید فوراً و در جا تعلیق شود و قبل از پایان دوره ریاست جمهوری اوپاما هم کلیه تحریم‌ها باید به طور کامل رفع شده باشد.

آقای ظریف پیشنهاد داده‌اند توافق هسته‌ای ایران و ۵+۱ به شورای امنیت برود. نظرتان در این باره چیست؟

توافق ناچاراً باید به تایید شورای امنیت سازمان ملل برسد. چون تحریم‌های سازمان ملل با تصویب این شورا صورت گرفته و تعلیق و لغو آن نیز باید به تصویب شورای امنیت برسد.

با توجه به اینکه تا آخرین روز سال ۹۳، مذاکره‌کنندگان ایرانی و آمریکایی در لوزان سوئیس به مذاکره مشغول بودند و قرار است تا بار دیگر در ۵ فروردین باز به مذاکره مشغول شوند. به نظر شما آیا تا پایان ماه مارس، تفاهم سیاسی دست‌یافتنی است؟

مذاکره‌کنندگان از هر زمان دیگری به توافق نزدیک‌ترند و شانس توافق بسیار جدی و بالاست ضمن اینکه کسی نمی‌تواند تضمین کند.

آثاری که توافق جامع نهایی می‌تواند در چشم‌انداز همکاری‌های بین‌المللی و منطقه‌ای داشته باشد، چیست؟

آمریکا به عنوان قدرت جهانی و ایران هم به عنوان یکی از قدرت منطقه‌ای بیشترین نفوذ و توان و ظرفیت را برای مدیریت بحران‌های جاری خاورمیانه دارند. از نظر من بحران هسته‌ای از ابتدا یک بحران ساختگی و مصنوعی بوده که تاریخ مصرف آن گذشته و باید خاتمه یابد.

ختم این بحران، می‌تواند راه را برای همکاری‌های دو قدرت تاثیرگذار ایران و آمریکا را برای صلح و ثبات خاورمیانه باز کند. این مسیری است که می‌تواند آغاز اعتمادسازی و رفع خصومت دیرینه ایران و آمریکا باشد.